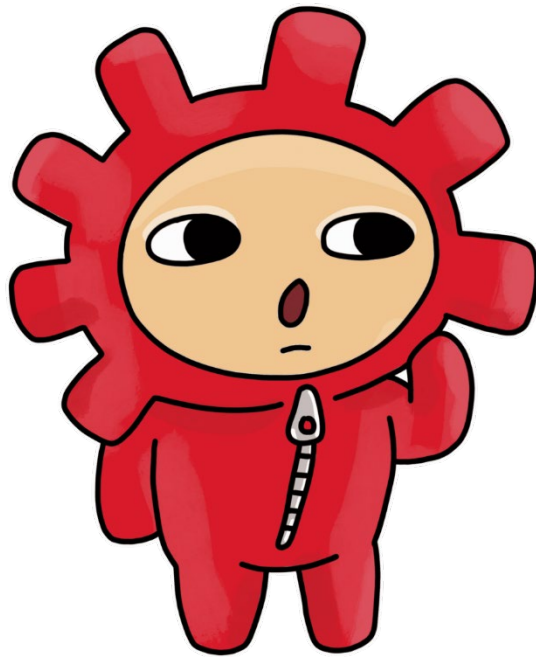

VALOPILKKU

MIKSI LAPSI KIUSAA?

Tukikeskus Valopilkku
Tekijä: Pinja Leinonen

SISÄLLYSLUETTELO

1 Mitä on kiusaaminen?

2 Miksi lapsi kiusaa?

7 Kiusaamisella on seurauksensa – myös kiusaajalle.

9 Tarvitseeko kiusaaja apua?

11 Lähteet

LUKIJALLE

Tässä oppaassa pyritään ymmärtämään syitä kiusaamisen taustalla – sitä miksi joku kiusaa muita. Kyse on usein monen tekijän summasta, eikä voida suoraan sanoa kenestä tulee kiusaaja ja kenestä ei. Taustalla on usein kuitenkin tiettyjä tekijöitä ja luonteenpiirteitä, jotka altistavat kiusaamiskäytökselle. Samalla täytyy kuitenkin muistaa, että jokainen on yksilö, eikä kukaan välttämättä ole kiusaaja, vaikka oppaassa esiin tuotuja riskitekijöitä olisi lapsen tai nuoren elämässä useampia.

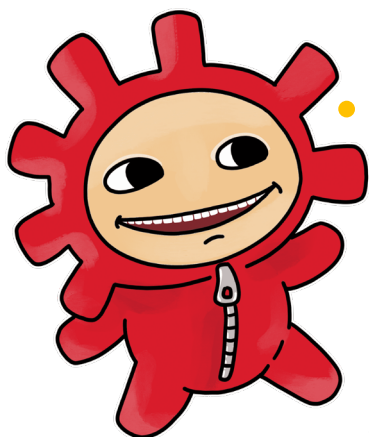
Opasta varten on myös saatu useamman eri kiusaajan omakohtaisia kokemuksia, ajatuksia ja näkemyksiä kiusaamiskokemuksistaan.

MITÄ ON KIUZAAMINEN?

Kiusaaminen voi ilmetä monissa eri muodoissa, se voi olla niin henkistä, fyysistä kuin sosiaalistakin. Sitä voi tapahtua sanallisena, eleellisenä ja fyysisenä käytöksenä – tönimisenä, lyömisenä, pilkkaamisena, juoruiluna, ilmeilynä, uhkailuna tai muun yhteisön sosiaalisesta kanssakäymisestä eristämisenä. Kiusaamisella onkin tietyt piirteet, joista sen tunnistaa: ⁱ

- Kiusaaminen on toistuvaa, pitkällä aikavälillä tapahtuvaa.
- Kiusaamisessa vallitsee aina valtaepätasapaino. Kiusattu on alakynnessä, puolustuskyvytön.
- Kiusaaminen on tahallista ja tarkoituksellista.
- Kiusatulla on kokemus kiusatuksi tulemisesta.

Varhaisen puuttumisen mahdollistamiseksi, ei yhteisötasolla pidä odottaa kiusaamisen olevan toistuvaa tai pitkäkestoista, vaan kiusaamiseen tulee puuttua heti havaittaessa merkkejä siitä.

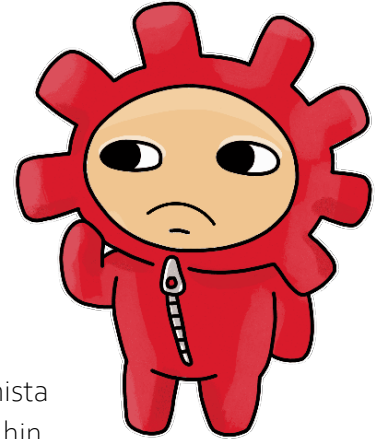

Pitkittyneissä kiusaamistilanteissa osapuolten roolit ovat usein jo ehtineet vakiintua, ja kiusaamiseen puuttuminen on vaikeampaa. Kiusaaja usein hyötyykin jollain tapaa kiusaamisesta, joka myös osaltaan vaikeuttaa kiusaamisen lopettamista. Kiusaaja voi saada toiminnallaan esimerkiksi suosiota, kavereiden hyväksyntää, valtaa tai esimerkiksi tietyn aseman yhteisössä. Kiusaaminen on lähtökohtaisesti aina sosiaalinen ilmiö, sillä ympäröivä yhteisö vaikuttaa siihen, esiintyykö kiusaamista vai ei. Mikäli ympäröivä yhteisö ei anna sijaa kiusaamiselle, eikä hyväksy sitä, ei kiusaaja hyödy kiusaamisesta vaan se päinvastoin kääntyy häntä vastaan. Kiusaamiseen voidaankin vaikuttaa parhaiten vaikuttamalla yhteisön sosiaalisiin rakenteisiin. Jokainen yhteisön jäsen on kiusaamistilanteen osallinen – joko olemalla itse kiusattu, kiusaaja, kiusatun puolustaja, kiusaajan tukija tai hiljainen hyväksyjä. Näin ollen kiusaaminen onkin koko yhteisön ongelma. Kiusaamisen ollessa ryhmäilmiö, on siihen osallistuneiden ja sen mahdollistajien helppo vetäytyä vastuusta pois ja osoittaa sormella muita. ⁱⁱ

MIKSI LAPSI KIUSAA?

Arviolta jopa 5-15% lapsista kiusaa toisia lapsuudessaan tai nuoruudessaan. Kiusaamisessa roolit eivät kuitenkaan ole mustavalkoisia – kiusaajasta voi tulla kiusattu ja päinvastoin. Siihen, kenestä tulee kiusaaja, vaikuttaa moni asia.

Jos kukaan ei synny kiusaajaksi,
niin miksi joku sitten kiusaa?

Jokaisella lapsella on elämässään niin sanotusti suojaavia tekijöitä ja sen lisäksi myös riskitekijöitä, jotka muovaavat lapsen käytöstä ja suhtautumista toisia kohtaan. Riskitekijöitä on selvitetty vertaamalla kiusaavia lapsia niihin, jotka eivät kiusaa. Mitä enemmän näitä riskitekijöitä lapsella elämässään on ja mitä vähemmän suojaavia tekijöitä, sitä todennäköisemmin lapsen käytös saattaa ilmetä epätoivotunlaisena – tässä yhteydessä siis kiusaamisena. ⁱⁱⁱ

Lapsen kasvuun ja kehitykseen vaikuttaa tietenkin kotiympäristö – miten perheen arki toimii, millaista perheen sisäinen kommunikointi on ja millaiset rajat lapselle kotona asetetaan. Myös muut lapsen ympärillä olevat yhteisöt vaikuttavat lapsen kasvuun ja toimintaan. Jokaisella lapsella on myös oma persoonallisuutensa ja ominaispiirteensä, jotka vaikuttavat siihen, miten lapsi elinympäristöönsä suhtautuu ja millaista hänen vuorovaikutuksensa muiden kanssa on.

“Ala-asteella, 4-5 luokalla, kuuluin tämmöseen ”suosituimpien” tyyppien porukkaan ja silloin tuntui tosi tärkeältä pitää tietty status, jotta pysyi porukan suosiossa. Tällöin myös luokallamme oli kaksi vähän omalaatuisempaa poikaa, jotka tietty päätyivät porukan silmätikuiksi. Heitä homoteltiin, huudeltiin käytävillä ja jätettiin porukasta pois, puhuttiin paha ja muutenkin henkisesti ahdisteltiin. Oma kokemukseni omasta osallisuudestani tuntuu ihan älyttömältä, että miten siihen tulikin mentyä niin sokeasti mukaan. Ei sitä edes osannut ajatella niin, että nyt tässä kiusataan toisia ihmisiä ihan syyttä ja aivan kamalalla tavalla. Tehtiin ihan helvettiä heidän koulunkäynnistään jokapäiväisellä nälvimisellä. Siinä oli vain mentävä mukana, kun muutkin teki sitä. Ei tullut mieleenkään puuttua muiden toimiin ja koko homma tuntui jotenkin kauhean normaalilta. Oli ihan perus, että heille oltiin ikäviä, koska jotkut olivat vaan päättäneet niin. Kaikki tämä tuntuu ihan naurettavalta jälkeenpäin, lopulta kun itsekin päädyin heidän silmätikukseen. Kiusaaminen loppui opettajan tiukkaan puhutteluun, kun poikien vanhemmat ottivat häneen yhteyttä.”

MIKSI LAPSI KIUUSAA?

Turvattomuus ja rajojen puuttuminen

Lapsi tarvitsee kotoa turvaa ja rakkautta, hyviä roolimalleja ja tietenkin rajoja ja sopivissa määrin vastuuta kasvaakseen tasapainoiseksi muut huomioonottavaksi yksilöksi. Kotoa löytyviä riskitekijöitä kiusaamisen aloittamiseen voikin olla monia. Merkityksellistä on ainakin lapsen perusturvallisuudentunne – tai oikeastaan sen puuttuminen. Riskitekijöitä ovat muun muassa:

- Lapsen kokemus vanhempien tai toisen vanhemman välinpitämättömyydestä tai negatiivisesta suhtautumisesta lapseen.
- Emotionaalisen tuen, hoivan ja hellyyden puuttuminen.
- Vanhempien ja lapsen välisen yhteyden puuttuminen.
- Rajojen puute tai se, ettei lapsi saa ottaa vastuuta iälleen sopivissa määrin.
- Epäjohdonmukaisuus kasvatuksessa.

Onko vanhemman kasvatus ja kurinpito yhteydessä vanhemman omiin tunnetiloihin, eikä lapsen käytökseen?

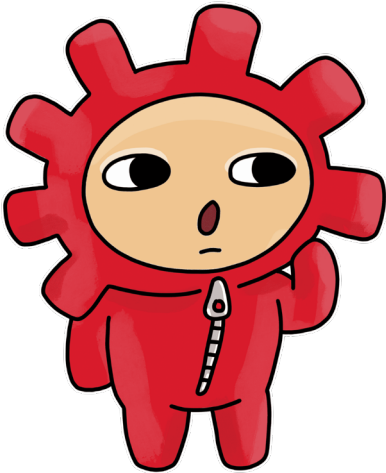
"Aktiivisesti kiusasin koulussa muita ala-asteella porukassa muiden kanssa. Se oli "välituntitoimintaa", ja olin siinä mukana puhtaasti sen takia, että sitä kautta tunsin kuuluvani siihen porukkaan, joka kiusasi. Mukana oli itseäni vanhempia oppilaita, joten samaan porukkaan kuuluminen tuntui siistiltä. Ala-asteelta muistan myös kiusanneeni vanhan kouluni oppilaita Facebookissa kavereiden kanssa. Sekin oli ikään kuin "ajanviettoa". Yläasteella ei enää tällaista ollut, vaan olin mukana kiusaamisessa passiivisesti, sillä en kertonut siitä eteenpäin tai en muutamia pieniä vastalauseita lukuun ottamatta puuttunut kiusaamiseen. Olenkin jälkeenpäin ajatellut, että syyt kiusaamiseen olivat tavallaan lähestyvän teini-iän kipuilussa, halussa olla "cool" ja kuulua johonkin porukkaan. Vasta varmaankin peruskoulun loputtua, kun alkoi ymmärtämään, minkälaisia kauaskantoisia vaikutuksia kiusaamisella on, päätin, etten enää vaikene tai varsinkaan itse kiusaa."

MIKSI LAPSI KIUUSAA?

Käytösmallit ja roolimallit

Lapsen käytöksessä näkyy tietenkin myös opitut käytösmallit, jotka useimmiten tulevat kotoa tai välittömästä lähiympäristöstä. Jos lapsi on oppinut, että toisten nimittely ja muiden huono kohtelu on hyväksyttävää, siirtyy käytös helposti myös koulumaailmaan – eihän lapsi välttämättä tiedä toista tapaa toimia. Riskitekijöitä ovat muun muassa:

- Vanhempien väliset ristiriidat kasvatukseen liittyen tai muut riitatilanteet lasten nähden.
- Kommunikointi ei ole toimivaa, eikä muita kunnioittavaa. Kuuluuko kommunikointiin kiroilua, nimittelyä tai huutamista?
- Perheenjäsenet tai muut läheiset eivät kunnioita toisiaan tai muita ihmisiä. Miten muista ihmisistä puhutaan? Kuuluuko tapoihin muiden ihmisten arvostelu tai haukkuminen?
- Kotona on sisarusten välistä väkivaltaa, lapset todistavat muiden perheenjäsenten välistä väkivaltaa kotonaan tai joutuvat itse väkivallan kohteeksi. ^{iv}

Lapsi käyttäytyy oppimiensa käytösmallien mukaisesti, olivat ne positiivisia tai negatiivisia.

"Olin aika nuori ymmärtääkseni itseäni tarpeeksi, että voisin nimetä hirveästi syitä toiminnalleni. Silloin aloin olemaan aikamoisessa murrosvaiheessa elämässäni itsenäistymisen ja omien rajojen etsimisessä. Yhdistäisin tämänkin toiminnan siihen, että koettelin rajojani ja ikään kuin sitä "mitä voin toisille tehdä". Ehkä mulla oli myös jollain tavalla vähän laiminlyöty olo ja kaipasin sitä, että mut huomataan ja mua arvostetaan. En silti löydä mitään syitä, mitkä oikeuttais tuonlaisen toiminnan."

MIKSI LAPSI KIUUSAA?

Yksilölliset piirteet

Jokainen lapsi on tietenkin erilainen. Jokaisella on omat luonteenpiirteensä, temperamenttinsa ja persoonallisuutensa, jotka vaikuttavat siihen, miten lapsi käyttäytyy. Nämä piirteetkin voivat olla riskitekijöitä kiusaamisen aloittamiseen. Kasvuympäristön vaikutus näkyy myös yksilöllisissä piirteissä, esimerkiksi siinä, miten lapsi hallitsee suuttumusta tai vihan tunteita. Myös eroja sukupuolten välillä on – tyttöjen kiusaaminen on usein henkistä ja poikien fyysisempää. Tämä tarkoittaa myös tietenkin eroja siinä, millaisia piirteitä kiusaajilla on. Fyysisen kiusaamisen ja suoran väkivallan takana on usein:

- Aggressiivisuus ja suotuista asenne aggressiota kohtaan, vallanhalu.
- Antisosiaalisuus ja epärehellisyys.
- Impulsiivisuus, hyperaktiivisuus ja huomionhakuisuus.
- Huono koulumenestys ja heikko verbaalinen ilmaisukyky.
- Empatiakyvyttömyys ja heikot ongelmanratkaisutaidot. ^v

Henkisen kiusaamisen takaa löytyykin usein eri piirteitä, onhan henkinen kiusaaminenkin ihan erilaista fyysiseen kiusaamiseen verrattuna. Henkinen kiusaaminen vaatii erilaisia ”taitoja”, sillä toisen vahingoittaminen ”huomaamatta” ei onnistu kiihtyneessä tilassa ja harkitsemattomasti. Kiusaaja voikin siis olla:

- Sosiaalisesti taitava, osaa muokata käytöstään motiiviansa mukaan.
- Provokatiivinen, vaikuttaa ympäristöönsä haluamallaan tavalla.
- Huomionhakuinen, tarve korostaa itseään.
- Korkealla luokkansa statushierarkiassa.
- Manipuloiva, saa muut toimimaan haluamallaan tavalla, jopa osallistumaan kiusaamiseen.
- Suunnitelmallinen. ^{vi}

”Tämä uusi kaveri alkoi yllyttää minua mukaan haukkumaan, välttelemään ja kiusoittelemaan ystävääni. Alkuun nämä nimittelyt ja kaverin vältteleminen ja jopa kaverilta piileskeleminen välitunneilla tuntuivat itselle vaan hauskalta ja jännittävältä leikiltä. Kuitenkin pian itselleni alkoi selvitä, että kaverini oli manipuloinut minua asioihin, joista en itse ymmärtänyt, ollessani kotoisin maalta ja pienestä kylästä. Kiusaamista toki sielläkin tapahtui pienessä kyläkoulussa, jopa itseäni kohden. Mutta kiusaaminen oli siellä enemmän fyysistä ja muun muassa reppujen heittelyä ja tavaroiden piilottelua. En siis täysin tajunnut edes, miten pahasti olin ystävääni kohdellut.”

MIKSI LAPSI KIUUSAA?

Kasvun ja kehityksen häiriöt

Erilaiset kasvun ja kehityksen häiriöt tai oireyhtymät voivat lisätä riskiä tulla kiusatuksi mutta ne voivat myös lisätä alttiutta muiden kiusaamiseen – etenkin diagnosoimattomana ja hoitamattomana. Oman ”poikkeavuuden” huomaaminen voi nostaa pintaan erilaisia tunteita. Toisille masentuneisuus ja alakuloisuus voivat olla tunnereaktioita sille, ettei pysty toimimaan kuten muut, kun taas joku toinen turhautuu ja kokee vihan ja suuttumuksen tunteita. Tällaiset vihan, turhautuneisuuden ja suuttumuksen tunteet saattavat yhdessä huonon impulssikontrollin kanssa purkautua aggressiivisena käytöksenä muita kohtaan, ja näin näyttäytyä koulukiusaamisena.^{vii}

Toisaalta tällainen nuori ei välttämättä ”poikkeavuutensa” vuoksi pääse ollenkaan osaksi vertaisryhmää. Lapsi saattaa olla muiden mielestä liian impulsiivinen, herkkä, avoin tai määräilevä, ja näin käytöksensä vuoksi joutuu muiden syrjimäksi. Lapsi saattaa kiusata muita ikään kuin reaktiona yksin jäämiselle.

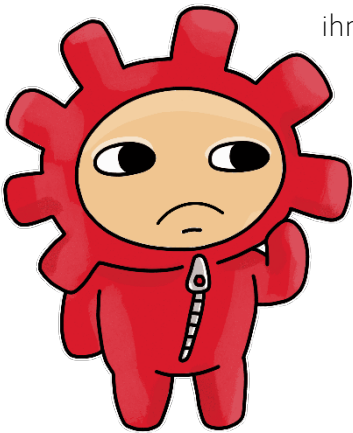
Miksen minä ole kuin muut?
Miksi jään porukan ulkopuolelle?

Ryhmäpaine

Lasten ja nuorten ryhmissä paine yhdenmukaisuuteen ja samankaltaisuuteen on usein todella suuri. Kukaan ei halua olla se, joka erottuu joukosta ja joutuu kiusatuksi. Harva myöskään uskaltaa puolustaa kiusattua, sillä pelko joutua itse kiusatuksi on läsnä – lapsi tai nuori saattaa jopa toimia kiusaajan apurina tai vahvistajana, jottei joutuisi itse kiusatuksi. Myös aivan tavalliset lapset voivat ryhmäpaineen myötä kiusata muita. Kiusaajallakin saattaa olla halu lopettaa kiusaaminen, mutta kiusaajan roolista voi olla vaikea pyristellä pois – muiden, niin vertaisten kuin aikuistenkin odotukset luovat paineita toimia tietyllä tavalla. Ryhmään syntyneitä käytösmalleja ja toimintatapoja voi olla vaikea muuttaa, ja kiusaaminen voi olla jopa ryhmää yhdistävä tekijä.^{viii}

KIUSAAMISELLA ON SEURAUKSENSA – MYÖS KIUSAAJALLE.

Kiusaamisella on pitkäaikaiset seuraukset niin kiusatun kuin kiusaajankin elämään. Kiusaamisen lopettaminen ja kiusaamiseen puuttuminen on tärkeää niin kiusatun kuin kiusaajankin tulevaisuuden kannalta. Kiusaamistilanteissa jokainen osapuoli asettuu tiettyyn rooliin, ja nämä roolit ovat usein hyvin pysyviä. Lapset oppivat lapsuudessa ja nuoruudessa ne käytösmallit, joita he vanhempana elämässään toteuttavat. Kiusaaja saavat kiusaamisella valtaa ja suosiota, tietyn aseman yhteisössä – ja näin kiusaaja oppii, että muita alistamalla saavuttaa tietyn sosiaalisen aseman. Käytösmallit siirtyvät helposti koulumaailmasta työelämään ja muihin ihmissuhteisiin, ja kiusaajan ihmissuhteita värittääkin usein henkinen tai fyysinen kaltoinkohtelu.

Millaisia ovat kiusaajan ihmissuhteet aikuisena, jos opitut ja toimiviksi havaitut käytösmallit ovat muiden alistamista ja kiusaamista?

“Musta tuntuu, että nykyään hävettää ja välillä jopa itkettää se, miten pahaksi toisten olon olen itse omalla toiminnallani saanut. Tuntuu pahalta se, miten itselle pieneltä tuntuvalla asialla oon voinut pilata niin paljon toisten elämästä. Varsinkin nyt, kun ikää on kertynyt vähän enemmän, niin mulle on jotenkin auennut ihan eri tavalla se totuus, että ihan oikeasti mä oon kiusannut muita. Tuntuu syylliseltä ja välillä joutuu pysähtyä pohtimaan sitä, kuka olen ja miten entinen vaikuttaa muhun. Ennen kaikkea oon oppinut omista virheistäni. Pysin aina, kaikissa tilanteissa, olemaan heikompien puolella ja entistäkin enemmän juuri sen takia, koska oon itse ollut näkemässä miten julma kulttuuri tuo on.”

Kiusaaminen vaikuttaa usein myös koulumenestykseen ja saattaa joillakin kiusaajilla näkyä jopa koulupudokkuutena. Kuten arvata saattaa, niin huono koulumenestys tai opintojen keskeyttäminen vaikuttavat tietenkin työllistymiseen ja tulevaisuuden työmahdollisuuksiin. Koulupudokkuuden ja heikkojen työmahdollisuuksien vuoksi kiusaajilla onkin kohonnut riski työttömyyteen ja integroituminen työelämään on vaikeaa. Tämä voikin osin selittää sitä, miksi kiusaajat ovat usein joko työkyvyttömyyseläkkeellä tai jonkin muun sosiaaliturvan piirissä. ^{ix}

KIUSAAMISELLA ON SEURAUKSENSA – MYÖS KIUSAAJALLE.

Kiusaaminen on yleisesti hyväksytyistä normeista poikkeavaa toimintaa, ja usein kiusaajien käytösmallit eivät istu yhteiskunnan raameihin. Kiusaaminen onkin toimintaa, joka saattaa toimia kiusaajalle ikään kuin ensiaskeleena rikolliselle polulle. Etenkin kiusaajat, joilla on ongelmia käyttäytymisen ja hyperaktiivisuuden kanssa ovat muita alttiimpia myöhemmässä elämässä esiintyvälle rikollisuudelle. Usein väkivalta- ja omaisuusrikokset ja erilaiset liikenne rikkomukset, kuten rattijuopumus, ovat kiusaajilla toistuva ongelma. Rikollisuuden ohella myös alttius päihteiden väärinkäyttöön on kiusaajilla muita yleisempää.^x

Riski yhteenottoihin viranomaisten kanssa voi kiusaajilla olla jopa kaksinkertainen muihin verrattuna.

Kiusaajat kärsivät kiusattujen tapaan myös erilaisista mielenterveyden ongelmista niin aikuisuuden kynnyksellä, kuin myöhemmin aikuisuudessakin. Etenkin niillä lapsilla, joita on joskus kiusattu ja jotka ovat myös itse kiusanneet on selvästi muita korkeampi riski sairastua masennukseen ja paniikkihäiriöön. Usein heillä voi olla myös kohonnut riski itsetuhoisuuteen tai jopa itsemurhaan. Sen sijaan niillä lapsilla ja nuorilla, jotka ovat olleet ainoastaan kiusaajan roolissa, todetaan usein epäsosiaalinen persoonallisuushäiriö.^{xi}

“Kiusaaminen hävettää ja kaduttaa. Mulla ei oo mitään hajua, miten mun toiminta näihin kiusattuihin vaikuttaa tälläkin hetkellä, joten myös pelottaa. Jos voisi mennä ajassa taaksepäin, niin en missään nimessä tekisi samaa uudestaan.”

TARVITSEEKO KIUSAAJA APUA?

Ajatus siitä, että kiusaajakin tarvitsee apua, voi kuulostaa monen korvaan hullulta – onhan kyseessä kuitenkin se paatunut ilkimys, joka kiusaa muita vaan pahuuttaan ja alistaa osoittaakseen paremmuuttaan. Mutta onko kyse sittenkään tästä? Varmaan toisinaan voi ollakin, mutta lähes aina kiusaamisen takaa löytyy edellä mainittuja asioita, jotka tosiaan ovat sellaisia asioita, joihin lapsi tai nuori tarvitsee apua. Aikuisten tehtävä onkin muistaa, että kyse on tosiaankin lapsista ja nuorista, jotka vasta rakentavat itseään ja minäänsä niillä eväillä, joita ovat muilta saaneet.

Kukaan ei synny kiusaajaksi, eikä kukaan onneksi ole tuomittu olemaan kiusaaja loppuikänsä.

Kuten aiemmin todettu, kiusaaminen on yhteisön ongelma, joten kiusaamisen ennaltaehkäisy yhteisön hyvällä sosiaalistamisella ja hyvällä ryhmäytymisellä on erittäin tärkeää. Kiusaamista voi lähteä kitkemään ympäröivän yhteisön avulla – kiusaamiselle tulee olla nollatoleranssi ja siihen täytyy puuttua heti havaittaessa. Kiusaajan tulee ymmärtää, ettei ympäröivä yhteisö hyväksy kiusaamista. Kiusaaminen tarvitsee hyväksyvän ympäristön mahdollistuakseen.

”Ystäväni kuitenkin alkoi kertoa minulle kiusaamisesta opettajallemme. Opettaja aluksi otti meitä puhutteluihin, mutta näistä emme ottaneet opiksemme. Paineet tältä kiusaajakaveriltani olivat liian vahvoja ja pelkäsin toimia häntä vastaan, joten kiusaaminen jatkui samalla tapaa ja mahdollisesti jopa enemmän, sillä opettajalle kertomisesta tuli alitajuntaisesti se olo, että ystäväni oli kohdellut minua väärin opettajalle kertoessaan ja asia piti kostaa. Muistan hyvin, kun kiusaamisen jatkuessa ja opettajan asiaan puuttuessa myös opettajan käyttäytyminen alkoi fyysisemmäksi ja sellaiseksi, että tuli olo, että opettaja yritti nolata minua julkisesti. Muun muassa opettaja saattoi ruokajonossa tarttua minuun kiinni ja vetää sivuun puhutteluun tai laittaa käden eteeni niin, että törmäsin siihen ruokajonossa edetessä. Tämän koin vaan pahentavan asiaa, sillä koin myös, että opettaja kohteli minua väärin. Uskonkin että opettajan erilaisella tavalla toimia olisi voinut olla ratkaiseva vaikutus kiusaamiseen, mutta hänen tapansa toimia oli inhottava ja väärä. En tässä kohtaa edes pelkästään kiusannut toisen kiusaajan paineiden takia, vaan myös sen takia, että koin tullessi nolatuksi ja väärin kohdelluksi.”

TARVITSEEKO KIUSAAJA APUA?

Kuitenkin, jos kiusaamisen takaa löytyy kiusaaja, jolla on esimerkiksi ongelmia kotona – väkivaltaa, kaltoinkohtelua tai välinpitämättömyyttä – tarvitsee kiusaajakin tukea. Olisikin tärkeää tietää, mitä kiusaamisen taustalla on, jotta lasta voidaan tukea oikealla tavalla. Sen selvittämiseksi täytyy kiusaajaa kuunnella luotettavan ja turvallisen aikuisen toimesta – kaikki syyt kiusaamiselle ei näy koulussa. Kiusaajan vanhemmatkin voivat tarvita apua ja neuvoja kotiin ja tukea vanhemmuuteen – lastensuojelu, perheneuvola tai ennaltaehkäisevä perhetyö voivat toisinaan olla paikallaan.

”Kuitenkin yksi ratkaiseva tekijä oli se, kun opettaja ja kiusattu ottivat seuraavaan puhutteluun yhteyttä molempien osapuolien vanhempiin. Kiusaamiseen puututtiin nyt isommalla tasolla ja havahduin viimein, miten väärin olin toiminut, kun tilanteeseen tuotiin mukaan perheet ja henkilöt, joiden ajatukset minulle merkitsivät eniten. Kiusaaminen koulussa loppui omalta osaltani siihen paikkaan ja aloin entistä enemmän viettää aikaa tämän kiusaamani ystävän kanssa uudelleen ja yrittämään hyvittää tekojani. Kuitenkin myös tämä toinen kiusaaja oli edelleen elämässäni mukana ja yksi läheisimmistä kavereistani. Kiusaaminen siirtyikin tämän jälkeen koulun ulkopuolelle. Kiusaaminen tämän jälkeen ei näkynyt suoraan tälle ystävälleni, sillä kiusaaminen tapahtui meidän kiusaajien kesken, esimerkiksi puhumalla pahaa tästä kiusatusta, välttelemällä tarkoituksella ajanviettoa tämän ystävän kanssa ja esimerkiksi koulun jälkeen piileskelemällä, että ystävä joutui lähtemään yksin koulun jälkeen kotiin. Tässä kohtaa omat tuntemukseni kiusaamisesta olivat ristiriitaisemmat, sillä halusin viettää aikaa ystäväni kanssa ja tehdä yhdessä asioita, mutta kiusaajakaverini painostuksen takia ja kaverin menettämisen pelon takia en uskaltanut toimia niin kuin olisin halunnut.”

Kiusaaja tarvitsee myös tukea käytöksensä ja asenteidensa muuttamiseen – myötätunto itseä ja muita kohtaan ja suhtautuminen itseän ja muihin vaativat työstöä empatiakyvyn ohella. Kiusaaja saattaa tarvita jopa ammattilaisen apua käsitelläkseen tunteitaan ja oppiakseen muita keinoja sosiaalisissa tilanteissa pärjäämiseksi, myös mahdolliset traumat voivat tarvita työstöä – niin kiusaajan itsensä, kiusatun kuin yhteiskunnankin kannalta. ^{xii}

Opetetaan myötätuntoa ja hyväksytyjä käytösmalleja antamalla niistä itse esimerkkiä!

LÄHTEET

- ⁱ Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2021. Mitä kiusaaminen on? Saatavissa <https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/kiusaamisen-ehkaiseminen/mita-kiusaaminen-on/>
- ⁱⁱ Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2019. Kuka kiusaa, ketä kiusataan? Saatavissa <https://www.mll.fi/vanhemmille/tukea-perheen-huoliin-ja-kriiseihin/kiusaaminen/kuka-kiusaa-keta-kiusataan/>
- ⁱⁱⁱ Children who bully at school. 2014. Australian Government. Saatavissa <https://aifs.gov.au/cfca/sites/default/files/publication-documents/cfca-paper27.pdf>
- ^{iv} Working with families whose child is bullying. 2014. Australian Government. Saatavissa https://aifs.gov.au/cfca/sites/default/files/publication-documents/cfca-paper26_o.pdf
- Su-Jeong, K. 2006. A study of Personal and Environmental Factors Influencing Bullying. Saatavissa https://edoc.ub.uni-muenchen.de/5798/1/Kim_Su-Jeong.pdf
- ^v Ferrington, D., Baldry, A. 2010. Individual risk factors for school bullying. Saatavissa https://www.researchgate.net/publication/237940159_Individual_risk_factors_for_school_bullying
- Su-Jeong, K. 2006. A study of Personal and Environmental Factors Influencing Bullying. Saatavissa https://edoc.ub.uni-muenchen.de/5798/1/Kim_Su-Jeong.pdf
- Ali, N., Gharaibeh, M. & Masadeh, M. 2017. Students Perceptions of Characteristics of Victims and Perpetrators of Bullying in Schools in Jordan. Saatavissa https://www.researchgate.net/publication/312012095_Students'_Perceptions_of_Characteristics_of_Victims_and_Perpetrators_of_Bullying_in_Public_Schools_in_Jordan
- ^{vi} Salmivalli, C. 2010. Koulukiusaamiseen puuttuminen - kohti tehokkaita toimintamalleja. PS-Kustannus.
- ^{vii} Unnever, J. & Cornell, D. 2003. Bullying, Self-control and ADHD. Saatavissa <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.598.8832&rep=rep1&type=pdf>
- The Hidden Link Between Victims and Bullies. 2020. Levinson Medical Center for Learning Disabilities. Saatavissa <https://www.dyslexiaonline.com/disorders/bullying.html>
- ^{viii} Salmivalli, C. 1998. Kiusaaminen ryhmäilmiönä. Gaudeamus.
- Haarnio, H. & Hänninen, H. 2019. "Jotten itse joutuisi nössöjen kerhoon". Koulukiusaamisen syyt ja puuttuminen kiusaajien kertomana. Saatavissa https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/147219/Opiskelija1Haarnio_Hanna_Opiskelija2Hanninen_Heidi_opinnayte.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- ^{ix} Sigurdson, J., Wallander, J. & Sund, A. 2014. Is involvement in school bullying associated with general health and psychosocial adjustment outcomes in adulthood? Saatavissa <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0145213414002130?via%3Dihub>
- ^x Sourander, A., Jensen, P. & Rönning, J. 2007. Childhood Bullies and Victims and Their Risk of Criminality in Late Adolescence. The Finnish From a Boy to a Man Study. Saatavissa <https://jamanetwork.com/journals/jamapediatrics/fullarticle/570579>
- ^{xi} Copeland, W., Wolke, D. & Angold, A. 2013. Adult Psychiatric Outcomes of Bullying and Being Bullied by Peers in Childhood and Adolescence. Saatavissa <https://jamanetwork.com/journals/jamapsychiatry/fullarticle/1654916>
- ^{xii} Working with families whose child is bullying. An evidence-based guide for practitioners. Australian Government. Saatavissa https://aifs.gov.au/cfca/sites/default/files/publication-documents/cfca-paper26_o.pdf
- McAdams, C. & Schmidt, C. How to Help a Bully: Recommendations for Counseling the the Proactive Aggressor. Saatavissa https://pdfs.semanticscholar.org/56d9/86f991c231556dbaa2f529bbd8a7e5fec877.pdf?_ga=2.118640585.1565551185.1611573784-610757709.1607015716